
﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيْنَهُ وَمَن يَدُلَّ نِعْمَةَ اللَّهِ مِّنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ (۲۱۱)

از بنی اسرائیل باز پرس، چه مقدار از نشانه روشن که ما ایشان را عطا کردیم و هر کس نعمت خدای را - پس از آن که او را فرا رسید، دگرگونی دهد پس همانا که خداوند سخت کیفر است.

﴿زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ (۲۱۲).

زینت و زیور یافت زندگی دنیا برای آنها که کافر شدند و کسانی را که ایمان آوردند به ریشخنده می گیرند و حال آن که مردمی که پرهیزگاری پیشه کردند، در روز قیامت برتر [از] ایشانند و خداوند هر کس را که بخواهد بی اندازه و حساب روزی می بخشد. در چند آیه پیش سخن از مؤمن و منافق بود، این دو آیه نیز بی تناسب نیست، تا برای پیامبر بزرگوار و سایر مؤمنین - که با کافر و منافق آمیزش و درگیری دارند تسلیتی باشد، چه متذکر است که در گذشته قوم بنی اسرائیل با این که نشانه ها و معجزات روشنی از جانب پروردگار بر ایشان آمد، مع الوصف به خاطر بد سرشتی و سوء کردار و پیروی از هوی و هوس همین گونه رفتار ناستوده و خلاف حق را با فرستاده خدا و پیروانش به جا آوردند و نیز، خدای مهربان ضمن تسلیت به مؤمنین، در بیداری و آدم شدن بدسیرتان اهتمام ورزیده، می فرماید:

﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيْنَهُ﴾ (۲۱۱)

ای رسول ما از فرزندان یعقوب همی باز پرس، که چه اندازه نشانه روشن که ما به شما عطا کردیم! مانند: ید بیضاء و عصای موسی و شکافتن دریا و فرستادن «مَن و سلوی» و سایه افکندن ابر و یا چه بسیار دلائل و نشانه های واضحی، که برای اثبات رسالت پیامبر خاتم در تورات و انجیل بیاوردیم و شما همه را به دگرگونی گرفتید و به جای شکر کفران این همه نعمت کردید و لذا بدیهی است:

﴿وَمَنْ يبدُلْ نعمة الله من بعد ما جاءته﴾ .

هر کس نعمت خدای را پس از آن که او را در رسید به دگرگونی گیرد. یعنی: تغییر دهد و در برابر نعمت الهی به جای شکر کفر ورزد، یا آیات خدائی که برایشان خوانده شده از نظر لفظ یا معنی و مفهوم تبدیل کند، یا زیر بار اوامر و نواهی شرع که متضمن سعادت دنیا و آخرت او است نرود و با حق عناد ورزد و خود و دیگران را به گمراهی کشد.

﴿فإن الله شديد العقاب﴾ .

پس به درستی که خداوند سخت کیفر است. پاداش چنین فردی سرکش و ناسپاس را به سختی بدهد و بداند که او را شکنجه‌ای شدید نیز در پی است چه به سوء اختیار نافرمانی خدا نموده، چنان که صاحبان کتاب در تورات موسی و انجیل عیسی دست بُردهائی نمودند و آیات آسمانی را از لحاظ عبارت یا معنی دگرگون کردند.

پیدا است این آیه بیدار باش است که این امت بعد از رحلت رسول اکرم مراقب باشند، که در دین و قرآن بدعت نهند و با توجیهاً و تأویلات خودسرانه، خود آگاه و ناخودآگاه آیات قرآنی و فرمایشات رسول اکرم ﷺ را تغییر و تبدیل ندهند و در صلح و سازش و یگانگی و وحدت درآیند و کمال انقیاد را در برابر دستورات الهی داشته با یکدیگر ستیز نکنند. و چون نوعاً دنیاخواهان هوسباز تنها طالب همین زندگی موقت بوده و به فرجام نمی‌اندیشند، مستعدند که شیطان نیز زرق و برق این جهان را در نظرشان زینت بخشد و به لهُو و لعب پابندشان سازد و سرانجام این انغمار و فرورفتگی در مظاهر آن، پوزخند و ریشخند نمودن به صاحبان ایمان و مکتب حق و عدالت است که می‌فرماید:

﴿زین للذین كفروا الحياة الدنيا﴾ (۲۱۲).

زینت و زیور یافت برای کسانی که کافر شدند، زندگی این سرا.

[در بیان حال کافران]

یعنی: ایشان را خوش آیند قرار گرفت و نشاط و شادی خویش را به تمام و کمال در کسب مواهب دنیا دیدند، آن هم به هرگونه و از هر طریق، درست یا که نادرست و

کردار خود را که روی هوی و هوس و جلب منافع شخصی و خودخواهی و شهرت طلبی بود، به حساب خدمت به اجتماع درآورده یا حبّ جاه و مقام ایشان را مست و راه فریب را روش نیکو و حقیقت تلقی کردند، تا جائی که همه رفتار و اعمالشان در دیدگاه خویش زیبا جلوه کرد و در نتیجه:

﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾.

نسبت به کسانی که ایمان آوردند، به چشم ریشخند و تمسخر می نگرند. چه به خاطر اعتقادشان به توحید و روز جزا یا فقر و مسکنت شان در زندگی دنیا، چنان که در آیه دیگر از قول همین گروه در داستان نوح خداوند فرماید:

کافران گفتند: آیا به تو ایمان آوریم و حال آن که پیرو تو شدند مردمی پست و فرومایه (شعراء (۲۶): ۱۱۱).^۱

یا این آیه که فرمود:

پس اشراف قوم نوح که کافر شده، گفتند: تو را جز بشری مانند خویش نمی بینیم، جز افراد پست و بی ارج با دید ابتدائی و بدون تعمق نمی شناسیم، که تو را پیروی کنند و از شما برخویشتن هیچ فضیلت و برتری نمی یابیم، بلکه شما را مردمی دروغگو به حساب آوریم (هود (۱۱): ۲۷).^۲

در این حال خداوند برای دلدارای مؤمنان و نیز، سرنوشت نیکو و مقام ارجمند و شوکت و اقتدر واقعی و همیشگی، که پرهیزکاران را در سرای دیگر بهره و نصیب است و مشرکین و مخالفین نیز بدانند، که در فرجام کار جلال و عظمت از آن مؤمنان خواهد بود، فرمود:

﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ (۲۱۲).

و کسانی که پرهیزگار شدند و خویش را از ارتکاب گناه باز داشتند، در روز رستاخیز برتر از ایشان باشند. و حشمت و شوکتی فوق مناصب این دنیا به ایشان اعطاء شود و یا در ریشخند و تمسخر به کافرانی که در عذاب و آتش می سوزند، برتر از استهزاء

۱. ﴿قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْدَلُونَ﴾.

۲. ﴿فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادْنَا بِادِي الرَّأْيِ وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَنْظُرُكُمْ كَذِبِينَ﴾.

ایشان در دنیا باشند، چنان که آیه شریفه ناظر به همین معنا است که :
«کسانی که ایمان آورند در آن روز به کفار خنده می کنند» (مطففین (۸۳): ۳۴) و در پایان
بیانی از فضل و رحمت خود نسبت به آنها که در دنیا بردبار و در مقابل دشمن ایستادگی
کرده و در اتیان اوامر و ترک گناه کوشا شدند، فرمود:

﴿والله يرزق من يشاء بغير حساب﴾ (۲۱۲).

و خداوند روزی بخشد هر کس را که خواهد، بی شمار و اندازه .
یعنی: به ایشان به حدی روزی دهد که از بسیاری به حساب نگنجد، یا نه مزد و
اجرشان برابر بندگی ایشان است بلکه از فضل و کرم حق بهره ور شوند، یا روزی به
قدری است که از بسیاری، دیگر انتظار و چشم داشتی باز دیاد باقی نماند، یا رزق بی
حد و حصری است از خزائن رحمتش، که نامتناهی است .

﴿كان الناس أمة واحدة فبعث الله النبيين مبشرين ومنذرين وأنزل معهم الكتاب
بالحق ليحكم بين الناس فيما اختلفوا فيه وما اختلف فيه إلا الذين أوتوه من بعد ما
جاءتهم البينات بغيا بينهم فهدى الله الذين آمنوا لما اختلفوا فيه من الحق بإذنه والله
يهدي من يشاء إلى صراط مستقيم﴾ (۲۱۳).

مردم يك گروه بودند] در فطرتی سر بسته و راه و روشی گم [پس خداوند پیامبران را
نوید بخش و بیم دهنده برانگیخت و با ایشان کتب را به درستی و راستی نازل بفرمود، تا
این که میان مردم در آنچه به خلاف افتادند داوری کند و در آن کتاب اختلاف نکردند
مگر آنها که به ایشان کتاب وارد شده، پس از آن که ایشان را دلائلی روشن فرا آمد،
به خاطر رشک و سرکشی در میانشان، پس خداوند کسانی را که گرویدند در آنچه از
حق اختلاف نمودند به اذنش راه بنمود و خدا هر کس را که بخواهد به راه راست
هدایت کند .